

re radices primitiuas, nullosque praeter hos; vnde simul radicum primituarum multitudo sponte innotescit. V. art. 53. Quamnam autem radicem primituam pro basi adoptare velimus, in genere arbitrio nostro relinquitur; vnde intelligitur, etiam hic, vt in calculo logarithmico, plura quasi systemata dari posse *), quae quo vinculo connexa sint videamus. Sint a, b , duae radices primituae, aliisque numerus m , atque, quando a pro basi assumitur, index numeri $b \equiv c$, numeri m vero index $\equiv \mu$ (mod. $p - 1$); quando autem b pro basi assumitur, index numeri $a \equiv \alpha$, numeri m vero $\equiv \beta$ (mod. $p - 1$). Tum erit $a^c \equiv 1$ (mod. $p - 1$); namque $a^c \equiv b$, quare $a^{a^c} \equiv b^\alpha \equiv a$ (mod. p), (hyp.), hinc $a^c \equiv 1$ (mod. $p - 1$). Per simile ratiocinium inuenitur $\beta \equiv \alpha \mu$, atque $\mu \equiv c$ (mod. $p - 1$). Si igitur tabella indicum pro basi a constructa habetur, facile in aliam conuersti potest, vbi b basis. Si enim pro basi a ipsius b index est $\equiv c$, pro basi b ipsius a index erit $\equiv \frac{c}{\mu}$ (mod. $p - 1$), multiplicandoque per hunc numerum omnes tabellae indices, habebuntur omnes indices pro basi b .

70. Quamuis autem plures indices numero dato contingere possint, aliis aliisque radicibus primituis pro basi acceptis, omnes tam in eo conuenient, quod omnes eundem diuisorem maximum cum $p - 1$ communem ha-

E 2

*) In eo autem differunt, quod in logarithmis systematum numerus est infinitus, hic vero tantus, quantus numerus radicum primituarum, Manifesto enim bases congruae idem sistema generant.

bebunt. Si enim pro basi a , index numeri dati est m , pro basi b vero n , atque diuisores maximi his cum $p - 1$ communes, $\mu \nu$ supponuntur esse inaequales, alter erit maior, ex. gr. $\mu > \nu$, adeoque μ ipsum n non metietur. At designato indice ipsius a , quando b pro basi assumitur, per a , erit (art. praec.) $n \equiv a^m \pmod{p - 1}$ adeoque μ etiam ipsum n metietur.

Q. E. A.

Hunc diuisorem maximum indicibus numeri dati, ipsique $p - 1$ communem, a basi non pendere, etiam inde perspicuum, quod aequalis est ipsi $\frac{p-1}{t}$, designante t exponentem ad quem numerus, de cuius indicibus agitur, pertinet. Si enim index pro basi quacunque est k , erit t minimus numerus per quem k multiplicatus ipsius $p - 1$ multiplum euadit, (excepta cifra) vidd. artt. 48, 58, siue minimus valor expressionis $\frac{0}{k} \pmod{p - 1}$ praeter cifram; hunc autem aequalem esse diuisori maximo communi numerorum k et $p - 1$ ex art. 29 nullo negotio deriuatur.

71. Porro facile demonstratur, basin ita semper accipere licere, vt numerus ad exponentem t pertinens indicem quaelibet datum nanciscatur, cuius quidem maximus diuisor cum $p - 1$ communis $= \frac{p-1}{t}$. Designemus hunc breuitatis gratia per d , sitque index propositus $\equiv dm$, numerique propositi, quando quaelibet radix prima a pro basi accipitur, index $\equiv dn$, eruntque m, n ad $\frac{p-1}{d}$ siue ad t primi. Tum si est valor expressionis $\frac{dn}{dm} \pmod{p - 1}$, simul-

que ad $p - 1$ primus, erit a^* radix primitiva, qua pro basi accepta numerus propositus indicem d_m adipiscetur (erit enim $a^{dm} \equiv a^{dn} \equiv$ numero proposito), id quod desiderabatur. Sed expressionem $\frac{dn}{dm}$ (mod. $p - 1$) valores ad $p - 1$ primos admittere, ita probatur. Aequiuale illa expressio huic: $\frac{n}{m}$ (mod. $\frac{p-1}{d}$) siue $\frac{n}{m}$ (mod. t) vid. art. 31, 2; eruntque omnes eius valores ad t primi; si enim aliquis valor e diuisorem cum t communem haberet, hic diuisor etiam ipsum $m e$ metiri deberet, adeoque etiam ipsum n , cui $m e$ secundum t congruus, contra hypoth., ex qua n ad t primus. Quando igitur omnes diuisores primi ipsius $p - 1$ etiam ipsum t metiuntur, *omnes* expr. $\frac{n}{m}$ (mod. t) valores ad $p - 1$ primi erunt multitudoque eorum $= d$; quando autem $p - 1$ alios adhuc diuisores primos, f , g , h etc. implicat, ipsum t non metientes, ponatur valor quicunque expr. $\frac{n}{m}$ (mod. t) $\equiv e$. Tum autem quia omnes t , f , g , h etc. inter se primi, inueniri potest numerus e , qui secundum t ipsi e , secundum f , g , h etc. vero numeris quibuscumque ad hos respectiue primos fiat congruus. (art. 32) Talis itaque numerus per nullum factorem primum ipsius $p - 1$ diuisibilis adeoque ad $p - 1$ primus erit, vti desiderabatur. Tandem haud difficile ex combinacionum theoria deducitur, talium valorum multitudinem fore $= \frac{p \cdot f - 1 \cdot g - 1 \cdot h - 1 \cdot \text{etc.}}{t \cdot f \cdot g \cdot h \cdot \text{etc.}}$; sed ne digressio haec in nimiam molem excrescat, demonstrationem, quum ad institutum nostrum non sit adeo necessaria, omittimus.